

**ERREFRAU
ETA
ESAERA BILDUMA
AEZKOAN**

SARRERA

Hona hemen, Aezkoako haranean aurkitzen den Hiriberri herriko hizkera. Lan honetan, bertako esarera zaharren bilduma bat egin da, eta bide batez herri honetako lexiko zein egiturak jasotzen dira. Lan hau burutzeko aiton amon bikote batekin solasaldi bat egin da. Biok nekazariak izan direlarik.

Elkarrizketa hau burutu zen 1997ko urtarrillan. Lan honen egilea DBHko 1. mailan ikasten ari den **Elixabet Burusko Arretxe** dugu. Berak bere senideekin elkarrizketa bat burutu zuen. Solasaldia bi egunetan egin zen. Beti errefrau gaia ardatza zutelarik.

Transkribaketa hitzez- hitz burutu izan da, izan ere, bi helburu bilatzen genituen. Alde batetik, bertako hizkera zintzo isladatzea, eta bestetik lantxoari bizitasuna ematea, hain zuzen.

Besterik gabe, lana baliogarria egingo zaizuelakoan agur bero bat.

LAN HONEN HIZTUNAK

AITONA

Izena:Vitorino

Adina:86

Sorterria: Hiriberri.

Ogibidea:Nekazaria

AMONA

Izena:Mari Ana.

Adian:84.

Sorterria:Hiriberri.

Ogibidea:Nekazaria

BILDUTAKO ESAERAK

Ezizan eta bai uste.

Atso zahar mukizur sobra berri dakizu.

Urrute elur urte.

Zaharrao eta bizi gutiao.

Gor konpon Marianton.

Kandelera -lera bortz hilabete larreinerara.

Etxean zahar eta kanpoan gazte.

Jendea nolako azienda galako.

Guziena iorena.

Eintzak ongi eta etzakalak beira ioreri.

Jangoikoak luzakor ez atzenkor.

Refran zahar gezur guti.

Erran daztazu norekin elekatzounzun eta orduan erreinduzut nortziren.

Patxaran ur edan barko eskilak din-dan.

Etxean oso eta kanpoan oilo.

Aita mixinoeteik ume mixinoak.

Martxoan Ilainoa garetreino Apirilean elurra garetzeino.

Apirilean larrantzi eta Maiatzan larruak iduzkira

Esenzia goardatzenda botila txikian eta benenoa ere.

Errezatzen duen jendeari ez imini garia iduzkira eta errezatzen duen jendeari gutiao.

Oilo txikia beti oilanda.

Serafin mokofin asko xan eta on ein.

Gure berremundo fandelero -fandelero.

Ibil nola ibil gure zamari beti handi.

Aritz ederra makur eiten du eta eta neskato ederra peligro imiten du.

Ez sobratu eta ez faltatu gure mahaia beti onrratu.

Aldiska faten dira zakuak errotara.

Zazpi urte goiti zazpi urte beiti.

Eriberats hil gogor.

Gizon refraneroa gari guti zizkuan.

NEKAZARITZAZ

Jendea nolako azienda galako.

Kandelera -lera bortz hilabete larreinerera.

Jendea nolako azienda galako.

Guziena iorena.

Patxaran ur edan barko eskilak din-dan.

Martxoan Ilainoa garetreino Apirilean elurra garetzeino.

Apirilean larrantzi eta Maiatzan larruak iduzkira

Errezatzen duen jendeari ez imini garia iduzkira eta errezatzen duen jendeari gutiao.

Oilo txikia beti oilanda.

Ibil nola ibil gure zamari beti handi.

Aritz ederra makur eiten du eta eta neskato ederra peligro imiten du.

Aldiska faten dira zakuak errotara.

Gizon refraneroa gari guti zizkuan.

JENDEAZ

Erran daztazu norekin elekatzounzun eta orduan erreinduzut nortziren.
Etxean oso eta kanpoan oilo.
Aita mixinoeteik ume mixinoak.
Apirilean larrontzi eta Maiatzan larruak iduzkira
Esenzia goardatzenda botila txikian eta benenoa ere.
Errezatzen duen jendeari ez imini garia iduzkira eta errezatzen duen
jendeari gutiao.
Oilo txikia beti oilanda.
Serafin mokofin asko xan eta on ein.
Ibil nola ibil gure zamari beti handi.
Aritz ederra makur eiten du eta eta neskato ederra peligro imiten du.
Ez sobratu eta ez faltatu gure mahaia beti onrratu.
Zazpi urte goiti zazpi urte beiti.
Eriberats hil gogor.
Gizon refraneroa gari guti zizkuan.
Ezizan eta bai uste.
Atso zahar mukizur sobra berri dakizu.
Zaharrao eta bizi gutiao.
Etxean zahar eta kanpoan gazte.
Jendea nolako azienda galako.
Guziena iorena.

EGURALDIAZ

Urrute elur urte.

Martxoan Ilainoa garetreino Apirilean elurra garetzeino.

Apirilean larrontzi eta Maiatzan larruak iduzkira

Errezatzen duen jendeari ez imini garia iduzkira eta errezatzen duen jendeari gutiao.

ELIKADURAZ

Patxaran ur edan barko eskilak din-dan.
Esenzia goardatzenda botila txikian eta benenoa ere.
Oilo txikia beti oilanda.
Serafin mokofin asko xan eta on ein.
Ez sobratu eta ez faltatu gure mahaia beti onrratu.
Gizon refraneroa gari guti zizkuan.

ERLIJIOAZ

Kandelera -lera bortz hilabete larreiner.

Eintzak ongi eta etzakalak beira ioreri.

Jangoikoak luzakor ez atzenkor.

Errezatzen duen jendeari ez imini garia iduzkita eta errezatzen duen jendeari gutiao.

Ez sobratu eta ez faltatu gure mahaia beti onrratu.

ADINAZ

Zaharrao eta bizi gutiao.
Etxean zahar eta kanpoan gazte.
Zazpi urte goiti zazpi urte beiti.
Eriberats hil gogor.

ERREFRAUAZ

Refran zahar gezur guti.
Gizon refraneroa gari guti zizkuan.

ESAERA ZAHARRAK

AZALPENAK

Ez izan eta bai uste.

--Asko erabiltzen zenuten?

-Ez anitz.

-Zertarako erraten zenuten?

Pues bere burua erakusten eta ez zela eta gorrengatik.

Atso zahar mukizur sobra berri dakizu.

-Zertarako erabiltzen zenuten?

-Gustatzen bai zire anitz kontuak jende zaharreri eta gori da jaire geio .

Urrute elur urte.

-Asko erabiltzen zenuten?

-Bai gori usatzen gindue anitz

-Zertarako erraten zenuten?

-Pues lenagoko zaharrek bai zute esperientzia anitz proba bazutte etortzen bazire ur anitz eta gero elur anitz ere gorrengatik.

Zaharrao eta bearrao.

-Zertarako erabiltzen zenuten? Pues jende zaharra hori erraten zute eta gorrengatik.

-Zer esanahi dauka horrek?

-Lenaoko zaharrek ere lan egin behar zuten eta eta orei tokatu zeigu guri eta beharrekin ein behar dugu lan.

Gor konpon Marianton.

- Asko erabiltzen zenuten ?
- Bai usatzen gindue anitz.
- Zertarako erraten zenuten?
- Elkarrekin elekatzen gindue refran bat bezala jaire geio.

Kandelera-lera bortz hilabete larreiner.

- Zer esan nahi du horrek ?
- Biltzen ziren gariak larreiner leraren egunean.

Etxean zahar kanpoan gazte.

- Zer esan nahi du horrek?
- Etxean zaharra zarela eta kanpoan ongi zaudela.

Jendea nolako azienda galako

- Zertarako erabiltzen zenuten hori?
- Pues jendea ona balima ze biak onak baia nausia geistoa balima ze beia ere geistoa.

Guziena iorena

- Zertarako erabiltzen hori?
- Pues gori de todos eta denadie.
- Erabiltzen zen asko esaera hori?
- Usatzenze anitz eta orei ere.

Gure etxean badira bi atso bata hasida ezkon behar dela eta bertzea sosten ikasten noiz hordu dute bizimodua ikasi.

- Zertarako erabiltzen zenuten esaera hori?
- Pues gori juntatzen gindelik 5,6,7,8 lagun raatoa pasatzeko gori kantatzen gindue.

Eintzak ongi eta etzekalak heira ioreri.

- Hori askotan erabiltzen zenuten?
- gori anitz horei ere.
- Zer esan nahi du horrek?
- pues gori, nei du erran ein ongi denei eta ez heiraatu ioreri.

Jangoikoak luzakor eta ez atzenkor, horrek zer erran nahi du?

- Ba, jangoiloak ez duela kastigatzen segidoan haia exiten du gero.
- Beste bat, refran zar gezur guti, zertarako erraten hori?

- Refranetan gezurrik ez zela erraten.
- Eta askotan erabiltzen zenuten?
- Hai gori anitz anitz elekatzen da egia dagori.
- Zaharrao eta bizi gutiao?**
- Zenbatenaz zarra eta bizi gutia duzula.
- Erran daztazu norekin elekatizouzun eta orduan erreinduzut nor tziren.**
- Patxaran ur edan harko eskilak din dan.** Zertarako erabiltzen zenuten errefran hori?
- Hiltzen naundako eskilak sonatzen zizkie galadin-dan din-dan.
- Zer erran nahi du honek? **Etxean oso kanpoan oilo.**
- Ba, etxean oso eta kanpoan ona.
- Aita miximoeteik ume miximoak.**
- Ba, aita balima zire mixinoak umeak ere, trunku honetik ezpalo honak.
- **Martxoan Ilanoa garetzeino Apirilean elurra garetzeino.**
- Apirilean larrontzi eta maiatzan larruak iduzkira.**
- Esenzia goardatzenda botella txikian eta benenoa ere.**
- Errezatzen ez duen jendeari ez imini garia iduzkira eta errzatzen duen atarian gutiao.**
- Oilo txikia beti olanda.**
- Serafin moko fin asko xan eta on ein .**
- Gure berremundo fandelero fandelero.**
- Zertarako erabiltzen zenuten esaera hori?
- Fandelako fandelako.
- Ibil nola ibil gure zamari beti handi.**
- Askotan erabiltzen zenuten esaera hori?
- Anitzetan bai
- Aritz ederra makur eiten du eta neskato ederra peligro imiten du.**
- Askotan erabiltzen zenuten esaera hori?
- bai anitzetan ere.

-Ez sobratu eta ez faltatu gure mahaia beti onratu.

-Askotan erabiltzen zenuten esaera hori? Noiz?

-Beti kontunbrea zegoen jende multzo, zegoenean mahaian erraten ala orei ez sobratu eta ez faltatu.

-Aldiska faten dira zakuak errotara.

-Askotan erabiltzen zenuten esaera hori?

-Anitzetan bai. Errota badakizie zetako den pues lehen faten gindue errotara garia iotzera eta gero etxean eiten giondue ogia.

-Zazpi urte goiti urte beiti.

-Esaera hori askotan erabiltzen zenuten?

-Gutxitan.

-Eriberats hil gogor.

-Zetako erraten zenuten errefrau hori?

-Jende pobrendako zen.

-Gizon refraneroa gari guti zizkuan

-Nori erraten zenioten hori?

-Elekaria zenari .

Elixabet Burusko Arrese
Garraldako Orreaga ikastetxean DBHko
1.mailako ikaslea.
Herria: Aezkoako Hiriberri.